

I. Poslední etapa je v cíli

Česká republika v Evropské unii

Po uzavření přístupových jednání v prosinci 2002 v Kodani přestala být Česká republika kandidátem členství a stala se přístupující zemí k Evropské unii. Podpis Přístupové smlouvy na summitu EU 16. dubna 2003 v Aténách a následné referendum ve dnech 13.–14. června, v němž většina českých voličů (77,3 procenta) vstup ČR do EU schválila, tento stav formálně potvrdily.

První vlaštovkou změny postavení v Evropské unii bylo naše zastoupení v Konventu o budoucnosti Evropy, který od 28. února 2002 připravoval návrh první evropské ústavy a v němž měla ČR tři zástupce stejně jako každá stávající členská země.

Loni prošla EU nejméně třemi otřesy. S jejich důsledky se bude vypořádávat i letos. Za první krizi lze označit rozdílné názory a reakce členských zemí unie na vojenský zásah USA a jejich spojenců v Iráku. Za druhou pak spor mezi institucemi unie o uplatňování zásad Paktu stability a růstu, který vyústil v podání stížnosti Evropské komise na Radu ministrů financí EU k Evropskému soudnímu dvoru. Evropská komise nesouhlasila s rozhodnutím Rady ministrů nevalit sankce na Francii a Německo za to, že opakovaně překročily tříprocentní hranici rozpočtového schodku. Za třetí krizi se považuje to, že se summit EU ve dnech 12.–13. prosince 2003 v Bruselu nedokázal shodnout na konečném textu ústavy, jejíž návrh vypracoval Konvent o budoucnosti Evropy a od října projednávala mezivládní konference. Překlenutí rozdílných názorů a nalezení pro všech pětadvacet zemí unie přijatelného kompromisního textu je tak od 1. ledna 2004 pro půlroční irské předsednictví unie prioritou číslo jedna.

Řecké a italské předsednictví

Kormidlo Evropské unie převzalo 1. ledna 2003 z rukou Dánska na šest měsíců Řecko. Vytýčilo si pro své předsednictví několik priorit. Na prvním místě bylo dokončení harmonogramu rozšíření EU o deset nových členů. V praxi to znamenalo připravit konečnou verzi téměř šest tisíc stránek čítající anglické verze textu Přístupové smlouvy, kterou pak 16. dubna v Aténách slavnostně podepsali nejvyšší představitelé všech 25 zemí rozšířené EU – patnácti stávajících členů a deseti přístupujících zemí. V téže době začala ratifikace smlouvy v uchazečských zemích formou referenda, v současných členských zemích hlasováním v parlamentu.

Dalšími prioritami řeckého předsednictví bylo dokončení práce na návrhu první evropské ústavy, další kroky při realizaci tzv. lisabonské strategie, zlepšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, přístěhovalectví i azylová politika a v zahraniční politice zejména zlepšení vztahů se zeměmi západního Balkánu.

Lze-li říci, že v případě rozšíření EU se Řecko zhostilo všech z toho vyplývajících povinností na výbornou, u ostatních bodů jeho programu už takový jednoznačný závěr není možný z toho prostého důvodu, že jde většinou o dlouhodobé procesy. Ilustrují to i výsledky summitu Evropské unie v Soluni ve dnech 19.–20. června 2003, který řecké předsednictví uzavřel a svým způsobem bilancoval.

Za nesporný úspěch řeckého předsednictví lze označit prohloubení vztahů mezi EU a západobalkánskými zeměmi (Albánie, Bosna a Hercegovina, Chorvatsko, Makedonie, Srbsko a Černá Hora), jejichž nejvyšší představitelé přijeli do Soluně na summit EU – západní Balkán. Evropská unie na něm opětně potvrdila nabídku členství, jako učinila těmto zemím už na svých předchozích summitech ve Feiře a v Kodani. Konkrétním výsledkem summitu EU – západní Balkán pak bylo přijetí Evropské charty malých podniků balkánských států.